

In archieftijdschriften gelezen (aflevering 5)

Omdat er in aflevering 6 geen plaats voorzien is voor de rubriek 'recensies', sluit deze bijdrage het archieftijdschriftenoverzicht af. Gewoontegetrouw volgt eerst een overzicht van de in 2005 besproken tijdschriften, telkens met een verwijzing (met aanduiding van de auteur) naar de aflevering waarin de bespreking is verschenen. Het overzicht, dat dit jaar voor de 14de keer verschijnt, bespreekt de inhoud van 29 archieftijdschriften uit 13 landen, en bestrijkt 8 taalgebieden. Het gaat om afleveringen verschenen in 2003-2004. Aan deze rubriek hebben dit jaar 7 collega's hun medewerking verleend o.l.v. Gustaaf Janssens. In de eerste aflevering van 2006 zijn we opnieuw present. Dan zullen eerst enkele in 2005 nog niet besproken – en soms ook nog niet volledig verschenen – tijdschriften uit 2004 aan bod. Daarna hopen we de oogst voor 2005 te kunnen presenteren.

Gustaaf Janssens

Archivaris van het Koninklijk Paleis
Afdelingshoofd en plaatsvervangend Departementshoofd bij
het Algemeen Rijksarchief (Brussel)
Docent Archivistiek KU Leuven en GGS Archivistiek
e-mail: cap@kppr.be; gustaaaf.janssens@arts.kuleuven.be

- AABADOM, 12 (2001), 13 (2002), 14 (2003); 15 (2004; 1) [Vereniging van archivariissen en bibliothecarissen in Asturië - Oviedo, Spanje]: B&AG, afl. 2; p. 39 (G. Janssens).
- *The American Archivist*, 66 (2003) en 67 (2004) [The Society of American Archivists - Chicago, USA]: B&AG, afl. 2; p. 30-41 en afl. 4; p. 40-41 (E. Put).
- APXEIAKA NEA, nr. 21 (2003) en nr. 22 (2004) [Vereniging van Griekse archivariissen - Nea Smyrni, Griekenland]: B&AG, afl. 1; p. 35 en afl. 3; p. 37 (G. Janssens).
- *Archiefleven*, 10 (2003) [vzw Vrienden van het Brugse Stadsarchief]: B&AG, afl. 1; p. 35-36 (J. Vannieuwenhuysse).
- *Archievenblad*, 108 (2004) [KVAN - Nederland]: B&AG, afl. 5; p. 36-39 (K. Vandermeersch).
- *Archikrant*, 13 (2003) [Vrienden van het Veurns Archief]: B&AG, afl. 1; p. 36 (J. Vannieuwenhuysse).
- @archieflink, 4 (2004) [vzw 't Archief - Gent on Files]: B&AG, afl. 3; p. 37-38 (G. Janssens).
- *Archivalische Zeitschrift*, 86 (2004) [Staatliche Archive Bayerns - München, Duitsland]: B&AG, afl. 3; p. 38-39 (G. Janssens).
- @archivamos. Boletín ACAL, nrs. 43-50 (2002-2003) [Vereniging van archivariissen in Castilië en Leon - Salamanca, Spanje]: B&AG, afl. 2; p. 41-43 (G. Janssens).
- *Archives*, 28 (2003) [The British Records Association]: B&AG, afl. 1; p. 36 (G. Coppieters).
- *Brood & Rozen*, 8 (2003) [Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis - Gent]: B&AG, afl. 1; p. 36 (J. Vannieuwenhuysse).
- *Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya*, nrs. 7,8 & 9 (2004) [Generalitat de Catalunya - Barcelona]: B&AG, afl. 4; p. 42-43 (G. Janssens).
- *Cr. Interdisciplinair vakblad voor Conservering en Restauratie*, 4 (2003) [Stichting Publicaties Conservering en Restauratie - Amsterdam]: B&AG, afl. 1, p. 36-37 (G. Kwanten).
- *Dendermondse Museum- en Archiefberichten*, nr. 48-50 (2003)

[Stedelijke Musea en Stadsarchief Dendermonde]: B&AG, afl. 1, p. 37 (J. Vannieuwenhuysse).

- *La Gazette des Archives*, nr. 193 (2002) en nr. 195 (2004) [Vereniging van Franse archivariissen - Parijs]: B&AG, afl. 1; p. 37-38 en afl. 2; p. 43 (A. Meiresonne en G. Janssens).
- *Histoire et Archives*, nr. 12 (2003) en nr. 15 (2004) [Amis des Archives de France - Parijs]: B&AG, afl. 1; p. 38-39 en afl. 3; p. 39 (G. Janssens).
- *Journal of the Society of Archivists*, 24 (2003) [School of Library, Archive and Information Studies - Londen]: B&AG, afl. 1; p. 39-40 (G. Coppieters).
- *Kadoc-Nieuwsbrief* (2004) [KADOC. Documentatie- en onderzoekscentrum voor religie, cultuur en samenleving - Leuven]: B&AG, afl. 3; p. 39-40 (G. Janssens).
- *Nuovi Annali della Scuola speciale per archivisti e bibliotecari*, 17 (2003) en 18 (2004): [Scuola speciale per archivisti e bibliotecari - Rome]: B&AG, afl. 1; p. 40 en afl. 3; p. 41 (G. Janssens).
- *OD*, 57 (2003) [Vereniging voor documentaire informatievoorziening en administratieve organisatie - Nederland]: B&AG, afl. 1; p. 40 (G. Janssens).
- *The Paper Conservator*, 27 (2003) [Institute of Paper Conservation - Upton upon Severn, GB]: B&AG, afl. 1; p. 40-41 (G. Kwanten).
- *Registro*, 1 (2002) en 2 (2003) [Gemeentearchief Indaiatuba - Sao Paulo, Brazilië]: B&AG, afl. 1; p. 41 (G. Janssens).
- *Revista d'Arxius*, 1 (2002), 2 (2003) [Vereniging van archivariissen in de autonome gemeenschap Valencia - Spanje]: B&AG, afl. 2; p. 43-44 (G. Janssens).
- *Revista del Archivo Nacional*, 67 (2003) [Staatsarchief van Costa Rica]: B&AG, afl. 2; p. 45 (G. Janssens).
- *Revista del Archivo General de la Nación*, nrs. 22 en 23 (2001) [Staatsarchief van Peru]: B&AG, afl. 2; p. 43 (G. Janssens).
- *Revista General de Información y Documentación*, 12 (2002; 1) en 13 (2003) [Universidad complutense de Madrid]: B&AG, afl. 1; p. 41 en afl. 2; p. 44 (G. Janssens).
- *Scrinium*, 57 (2003) [Vereniging van Oostenrijkse archivariissen]: B&AG, afl. 1; p. 41-42 (M. Oosterbosch).
- *Signo*, nrs 8 (2001), 9 (2002), 10 (2002), 11 (2003) [Universidad de Alcalá - Spanje]: B&AG, afl. 2; p. 44 (G. Janssens).
- *Tria*, nrs. 8/9 (2001-2002) en 10/11 (2003-2004) [Vereniging van archivariissen in Andalusië - Spanje]: B&AG, afl. 5; p. 39-40 (G. Janssens).

Archievenblad, 108 (2004)

Uitg.: Koninklijke Vereniging van Archivariissen in Nederland. Red.: Cruquiusweg 31. NL-1019 AT Amsterdam (Nederland). - ISSN 1385-4186

Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief, in de provinciale archiefdiensten en in de meeste archiefbibliotheken.

Het *Archievenblad* heeft enkele vaste rubrieken. Het brengt het verenigingsnieuws van de Koninklijke Vereniging van Archivariissen in Nederland (met de agenda van activiteiten in binnen- en buitenland). In de rubriek 'Column' kunnen archiefgebruikers en -medewerkers hun ervaringen en opmerkingen over het archiefwezen kwijt. In 'Nieuws uit het veld' worden korte binnen- en buitenlandse berichten meegege-

ven (zoals internetnieuws, aankondigingen van projecten...). De rubrieken 'Archiefervaring' en 'Archiefschat' verschijnen afwisselend. Het blad publiceert recensies van inventarissen en historische studies. En elk jaar is er een themanummer.

Het themanummer 2004 (afl. 7) is gewijd aan 'Archieven en muziek'. Mieke Breij, medewerkster van het Utrechts Archief, brengt enkele muziekarchieven voor het voetlicht, van middeleeuwse muziek tot popmuziek in *Muziekarchieven in Nederland: bronnen voor onderzoek* (afl. 7, p. 16-17). Een antwoord op de vraag wanneer een muziekgezelschap haar instrumenten kocht, vindt men misschien in het bedrijfsarchief van M. Kessels bewaard in het gemeentearchief van Tilburg. Harry Strijkers beschrijft de biografie van M. Kessels, stichter van de fabriek van muziekinstrumenten in Tilburg in *Het archief van de firma M.J.H. Kessels, Koninklijke Nederlandsche Fabriek van Muziekinstrumenten en zijn voortzettingen: een 'muzikaal' bedrijfsarchief in Tilburg*. (afl. 7, p. 18-19). Ook worden diverse muziekarchieven voorgesteld. Muziekhistoricus Johan Giskes licht een tipje van de sluier op van het omvangrijke bronnenmateriaal voor muziekgeschiedenis in het gemeentearchief Amsterdam *Muziek in het Gemeentearchief Amsterdam: een thema met oneindig veel variaties* (afl. 7, p. 28-29).

Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, beheerder van het bedrijfsarchief van de Nederlandse publieke omroep, heeft een wereldprimeur: Fonos.nl digitaliseert en verkoopt muziektitels die niet meer in de platenzaak te verkrijgen zijn. Machgiel Bakker stelt dit initiatief voor in *Fonos.NL: audio-conservering bepaald door de klant* (afl. 7, p. 20-21). Katja Brooijmans stelt de collectie en de werking voor van het Nederlands Muziek Instituut in *Nederlands Muziek Instituut: het geheugen voor componerend en musicerend Nederland* (afl. 7, p. 22-23). Diltmer Weertman schrijft over jazz in *Het Micha Mengelberg/Piet Noordijk Kwartet in het Nederlands Jazz Archief* (afl. 7, p. 25). Walter Korver bespreekt popmuziek, bewaard in het Nationaal Pop Instituut in Amsterdam: *Het grootste poparchief van Nederland is voor iedereen toegankelijk* (afl. 7, p. 36-37). Régis de la Haye reconstrueerde op basis van liturgische handschriften een deel van de Eerste Vespers van het officie van Sint-Servaas in Maastricht of *De reconstructie van de oudste muziek van Nederland* (afl. 7, p. 26-27). Frank van Wijk, organist en orgelhistoricus, gebruikte het bronnenmateriaal in het regionaal archief Alkmaar voor zijn biografische publicatie over de organist Gerhardus Havingha. Het artikel *De waarheid lievende schort zijn oordeel op totdat alles op een richtige evenaar gewoogen is: Gerhardus Havingha (1696-1753), organist en klokkenslager van Alkmaar*, vat deze biografie samen (afl. 7, p. 30-31).

Jaargang 2004 telt slechts twee **juridische** artikels, beide over de problematiek van de openbaarheid. Charles Noordam vat alles samen over het plaatsen van foto's op het internet: *Foto's op internet: het beginsel van openbaarheid versus het auteursrecht* (afl. 4, p. 22-25). Hij wijst op het probleem voor de archiefinstelling om het beginsel van

openbaarheid te koppelen aan de rechten van derden ten aanzien van de intellectuele eigendom en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De enige Vlaamse tekst in deze jaargang is van Frankie Schram. In het artikel *Het nieuwe openbaarheidsdecreet en de toegang tot officiële archieven* (afl. 9, p. 12-17) geeft hij de lezer een inzicht in het openbaarheidsdecreet van het Vlaams Parlement van 26 maart 2004: het toepassingsgebied, de aanvraagprocedure, de uitzonderingsgronden, de administratieve beroepsprocedure en de rol van het Algemeen Rijksarchief en het Rijksarchief in de Provinciën.

Enkele archiefinspecteurs evalueren de Nederlandse Archiefwet van 1995. In deze wet is de overbrengingstermijn van archieven ingekort tot 20 jaar. Begin 2004 heeft het Landelijk Overleg van Provinciale Archiefinspecteurs een onderzoek verricht naar de stand van zaken in de lokale besturen. Marianne Loef, Fred Schoonheim en Bennie te Vaarwerk vatten hun bevindingen samen in *De verkorte overbrengingstermijn: stand van het land in 2004: de late twintigste eeuw openbaar?* (Afl. 6, p. 22-24) en komen tot de conclusie dat ongeveer drie kwart van de overheden in 2006 zal voldoen aan de wet.

Het onderscheid tussen archiefzorg en archiefbeheer bij archiefinspectie op gemeentelijk niveau wordt bestudeerd door Joost Salverda. De provinciale archiefinspecteur wordt geacht zich bij zijn inspectiebezoeken te buigen over de archiefzorg, terwijl de gemeentelijke inspecteur het archiefbeheer moet controleren. In het interessante artikel *Een vergelijkend onderzoek naar het onderscheid tussen archiefzorg en archiefbeheer bij archiefinspectie op het niveau van gemeenten: zorg(en) voor en over een goed archiefbeheer* (afl. 10, p. 22-25), deelt hij zijn conclusies mee. Hij stelt vast dat in de praktijk geen onderscheid te maken is tussen beide inspecties, maar dat de scheiding tussen advisering en controle essentieel is. Hij is geen voorstander van de samenvoeging van beide inspecties en adviseert een samenwerking tussen de archiefinspecteurs.

Het *Archievenblad* brengt weinig interessante archieftheoretische artikels. Tijdens het Internationaal Archiefcongres in Wenen werd de tweede versie van de ISAAR (CPF)-beschrijvingsstandaard (International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons and Families) voorgesteld. Erika Hokke overloopt de uitgangspunten en de wijzigingen van deze standaard in *'What's in a name?' Isaar, standaard voor het beschrijven van archiefvormers* (afl. 8, p. 18-19).

Charles Noordam was aanwezig op het ICA-congres en brengt een kort verslag in *ICA-congres Wenen: voor gezelligheidsdieren en vergadertijgers* (afl. 8, p. 24-25). Aflevering 9 brengt enkele getuigenissen van het ICA-congres: een persoonlijk verslag van Caspar van Heel en Alice van Diepen in *ICA-congres Wenen: indrukken van twee congresgangers* (afl. 9, p. 28-29) en het laatste nieuws op het

gebied van recordmanagement opgetekend door Margriet van Gorsel in *We are all recordsmanagers* (afl. 9, p. 26-27). In Wenen stelde Floor Geraedts een archiefproject in Bangladesh voor. Zij licht een en ander toe in *Archiefbeheer in Leidschendam-Voorburg en Bangladesh* (afl. 9, p. 22-25).

Marieke de Haan, communicatiemedewerker van de Archiefschool, vat enkele verhandelingen samen van de archiefopleiding in het artikel *Afstudeerprojecten Archivistiek 2003* (afl. 1, p. 14-17). Archivering van internetsites, invoering van documentmanagementsystemen, maar ook de implementatie van selectielijsten werden nader bestudeerd.

In de rubriek 'Praktijk' worden artikels over allerhande thema's gepubliceerd. Dit jaar zijn dat teksten over dienstverlening en conservatie, de voorstelling van archiefbestanden en archiefdiensten, archiefprojecten en de educatieve taak van een archiefdienst.

Kwaliteitszorg in de dienstverlening is ook voor archiefdiensten een belangrijk thema geworden. Fred Schot, projectleider bij DIVA, doet enkele voorstellen voor de aanpassing van het Handvest Dienstverlening archieven. Het betreft onder meer de minimale openingstijden, de termijn om e-mail te beantwoorden en de eisen die aan websites moeten worden gesteld (*Kwaliteit van dienstverlening*, afl. 2, p. 25). Binnen DIVA is een sectie Kwaliteitszorg opgericht, die instrumenten aanlevert waarmee de archiefinstellingen aan de slag kunnen gaan. Fred Schot stelt de nieuwe sectie en haar doelstellen voor in *Sectie Kwaliteitszorg opgericht* (afl. 5, p. 15) en in *Meetbare resultaten belangrijk bij kwaliteitszorg* (afl. 6, p. 14-15).

De virtuele studiezaal: wat is het precies? Waarom en hoe een virtuele studiezaal uitbouwen? Op deze vragen antwoordt Charles Noordam, directeur van het Haags Gemeentearchief, in *De Haagse virtuele studiezaal* (afl. 5, p. 12-13).

Een vorm van externe dienstverlening zijn open dagen. Op 30 oktober 2004 vond in Nederland de eerste Landelijke Archievendag plaats. In aflevering 3 en 5 wordt de dag voorgesteld door Diva-medewerkster Wendy de Visser, in *Zaterdag 30 oktober 2004: Landelijke Archievendag* (afl. 3, p. 25), in *Landelijke Archievendag opent de Week van de Geschiedenis* (afl. 4, p. 19) en in *Logo voor Landelijke Archievendag* (afl. 5, p. 11). René Spork, hoofd externe dienstverlening, zet in *Landelijke Archievendag: open dag bij het Gemeentearchief Rotterdam* (afl. 6, p. 13) de plannen uiteen van het Gemeentearchief Rotterdam. Roelof Braad stelt het programma voor van het Heerlense Stadsarchief in *Landelijke Archievendag: Heerlense archiefmedewerkers in concert* (afl. 7, p. 15). Zijn collega J. Biemans doet dat voor het Stadsarchief 's Hertogenbosch in *Landelijke Archievendag: typisch Bosch* (afl. 8, p. 13). Wendy de Visser en Barbara Boender geven een samenvatting van de opening van de archievendag in Cultuur Onder Dak Appeldoorn (CODA), van het forum over 'retrotainment' en

evalueren de promotiecampagne (*Nederlanders ontdekken het archief tijdens eerste Landelijke Archievendag*, afl. 10, p. 15). De indrukken van meerdere archivariissen over de open dag werden gebundeld in *Impressies van de Landelijke Archievendag* (afl. 10, p. 16-19).

De bewaring van archieven of het materiële aspect van het archiefbeheer is in deze jaargang vertegenwoordigd met enkele bijdragen. Het Rijksarchief Noord-Holland was op zoek naar een doos op maat voor een staande berging van registers. Hoe de nieuwe doos ontworpen werd, lezen we in het artikel van Gabriëlle Beentjes en Marcel Schaap, *De Noord-Hollandse doos: een nieuwe, flexibele maatverpakking voor boeken en archieven* (afl. 1, p. 13). Patricia Bösch geeft tips om een calamiteitenplan op te stellen in *Hoe redden wij onze collecties?* (afl. 1, p. 21). Omgaan met vervuild archiefmateriaal kan gezondheidsrisico's meebrengen. Hanns Peter Neuheuser, verbonden aan het Landschaftsverband Rheinland/Rheinisches Archiv-und Museumamt, bespreekt de Duitse regelgeving in het artikel *Schimmels als gezondheidsrisico: een nieuwe Duitse richtlijn voor de omgang met microbieel besmet archiefmateriaal* (afl. 8, p. 10-11). In het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) werden de boeken en de kaarten van de ondergang gered. Jeanine Tieleman beschrijft de vroegere situatie en de resultaten van het 'Erfgoed Extra Project', waarbij de bibliotheekcatalogus werd geautomatiseerd en de bewaring verbeterd (*KIT-bibliotheek zet koloniale collectie weer op de kaart*, afl. 6, p. 16-17).

Ook enkele Nederlandse archieven en/of archiefdiensten worden voorgesteld. Het Archief & Documentatiecentrum Nederlandse Psychologie (ADNP) beheert *Het erfgoed van de Nederlandse psychologie* (Jacques Dane, afl. 1, p. 26-27). Brigitte Hekker stelt *De documentatiecollectie van het Universiteitsmuseum Groningen* voor (afl. 3, p. 13). Deirdre Carasso stelt de fotocollectie in het Nationaal Archief Artis voor (*Zoo was Artis 1950-1990: foto's uit de collectie van het Nationaal Archief in Artis*, afl. 3, p. 17). Alfred Marks bespreekt het Nederlands Architectuurinstituut in zijn bijdrage over een tentoonstelling *Start: het archief van architect Rem Koolhaas tentoongesteld* (afl. 3, p. 26-27). In oktober 1996 werd het Humanistisch Archief opgericht met als doel het verzorgen van de archieven van organisaties en personen uit de humanistische beweging en het leveren van een bijdrage aan wetenschappelijk onderzoek. In *Het Humanistisch archief: beheerder van nationaal cultureel erfgoed*, behandelt Bert Gasenbeek de methodiek, de realisaties en de toekomstplannen van de archiefdienst (afl. 5, p. 16-17). Het archief van de Communistische Partij van Nederland (CPN) werd in 1994 overgedragen aan het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis. Jos van Dijk, secretaris van de Stichting tot beheer van de archieven van de CPN, beschrijft de belangrijkste delen van het CPN-archief (*Het archief van de CPN in het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis*, afl. 8, p. 20-21).

Archievenblad publiceert geregeld ervaringen met allerlei

archieffprojecten. Wie geconfronteerd wordt met het uitschrijven van een opdracht voor het digitaliseren van kaartmateriaal, leest het artikel van Ineke Haagsma, *Historisch kaartmateriaal van Welterskip Frylân: van de kelders naar kwaliteitscans* (afl. 4, p. 12-13). De auteur geeft nuttige tips om de opdracht te omschrijven en de eisen te bepalen waaraan het resultaat moet voldoen. In het eisenpakket onderscheidt ze 8 categorieën, waarin alle aspecten van het digitaliseren van kaarten voorkomen: organisatie, digitalisering, metadata, beheer, publiceren, de technische eisen, de oplevering en implementatie en ten slotte de service. Zij bespreekt de routes die een opdrachtgever kan volgen, met de voor- en nadelen. Het Centraal Bureau voor Genealogie houdt zich behalve met familiegeschiedenis ook met heraldiek bezig. Rob van Drie, hoofd van de afdelingen collectie en uitgeverij, deelt zijn ervaringen mee met het ontsluiten van wapenboeken en wapenkaarten in een heraldische databank en kondigt de start aan van een zegelbank (*Heraldiek bij het Centraal Bureau voor Genealogie*, afl. 1, p. 28-29). In 1992 werd de Stichting Nederlands Archief Ontwerpers (NAGO) opgericht met als doel het werk van de belangrijkste Nederlandse ontwerpers te behouden, te inventariseren en digitaal toegankelijk te maken. Karin van der Heiden licht de werkwijze en de projecten toe. Nago ontwikkelde een nieuw registratiesysteem dat bij het ontsluiten van ontwerparchieven archiefbeschrijvingen en objectbeschrijvingen combineert (*Nago: herberg voor ontwerparchieven*, afl. 2, p. 20-21).

In opdracht van het Nederlandse Ministerie van Binnenlandse Zaken is onderzocht aan welke eisen een Records Management Applicatie zou moeten voldoen. De Archiefschool presenteerde in 2004 ReMANO, Records Management Applicaties voor de Nederlandse Overheid. Erika Hokke, behandelt dit rapport, waarin 287 specificaties zijn opgenomen waaraan softwareapplicaties voor digitaal beheer van archiefdocumenten en voor het beheer van digitaal archief moeten voldoen (*Mag 't een eisje meer zijn? Introductie van softwarespecificaties voor Records Management Applicaties: ReMANO*, afl. 4, p. 16-17).

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat gaf de opdracht een verkenning te laten maken naar de kwaliteitseisen voor websites ten behoeve van archivering. René Voorburg en Hans Goutier trachten de vraag te beantwoorden welke methoden en technieken zich het best lenen tot het archiveren van een website. De auteurs behandelen beknopt de drie mogelijke benaderingen: het archiveren van de achterliggende bronnen, de archivering van het eindresultaat (snapshotmethode) en de integrale recordkeeping-functionaliteit (*Naar archivering van websites*, afl. 4, p. 20-21).

Enkele projecten hebben betrekking op de educatieve taak van een archiefdienst. Voor het basisonderwijs is over cultureel erfgoed weinig te vinden op het internet. Wendy de Visser laat de lezer kennismaken met de website www.datbewarenwe.nl in *Cultureel erfgoed en het basisonderwijs* (afl. 1, p. 19). Het project 'Huizendetectives' tracht de

interesse voor geschiedenis te wekken bij leerlingen van de basisschool. Frank Inklaar geeft toelichting (*Archiefonderzoek voor basisschoolleerlingen: de huizendetectives*, afl. 9, p. 18-19). Het Drents archief werkt samen met plaatselijke verenigingen voor de realisatie van een educatief project. Tinneke de Danschutter zet uiteen hoe leerlingen van het voortgezet onderwijs hun lokaal verleden leren kennen (*Erfgoededucatie en historische verenigingen: met een foto op stap in Drenthe*, afl. 1, p. 22-23).

Vele projecten zijn het resultaat van een samenwerking tussen archiefdiensten en andere diensten. De regio Rijnmond werkt aan een 'dekkend archiefnet'. Het Gemeentearchief Rotterdam riep het Pilotproject Regionale Historische Samenwerking in het leven om zijn functie als regionaal historisch centrum meer inhoud te geven. Projectleider Hans Mathijssen verduidelijkt doel, doelgroepen en werkwijze in *Pilotproject regionaal-historische samenwerking Rotterdam van start* (afl. 2, p. 26-27). In Limburg bestaat er voor audiovisueel archief een samenwerking tussen het Limburgs Museum en de gemeentelijke archiefdiensten. Frank Holthuizen zet het gezamenlijke conserverings- en bewaarpject uiteen (*Audiovisuele kerncollectie Limburg veiliggesteld*, afl. 2, p. 23).

Het *Archievenblad* is een verenigingstijdschrift. Het biedt dus een discussieforum. De column *Eerherstel voor de middelbare archiefopleiding* van Gerrit Valk lokte veel reacties uit (afl. 2, p. 29). Hans Scheurkogel, coördinator opleidingen van de Archiefschool, reageert met *Gerrit Valk op de sofa van het verleden* (afl. 3, p. 22-23), waarop een antwoord volgt door afgestudeerden van de Archiefschool en door Gerrit Valk zelf (*Reacties op 'eerherstel voor de middelbare archiefopleiding'*, afl. 4, p. 30-31). Uiteindelijk lijkt de discussie afgerond met de reactie van Theo Vermeer, een student archivistiek (*Eerherstel voor de middelbare archiefopleiding*, afl. 6, p. 25).

Tot slot verschijnen in het tijdschrift van onze Nederlandse zustervereniging verslagen over studiebijeenkomsten en congressen. Wij vermelden de bijdrage van Barbara Boender over *Verzulling en samenwerking bij kerkelijke archieven* (afl. 2, p. 12-13) en die van Roelof Braad (*Idealen in realiteit: een impressie van de KVAN-studiedagen*, afl. 5, p. 18-19). (Karin Vandermeersch).

Tria: Revista de la Asociación de Archiveros de Andalucía nr. 8-9 (2001-2002) en nr. 10-11 (2003-2004)

Uitg.: Asociación de Archiveros de Andalucía. Apartado de Correos 315. E-41080 Sevilla (Spanje) - ISSN 1134-1602
Raadpleegbaar in de bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief (Brussel)

Het tijdschrift van onze Andalusische zustervereniging verschijnt sinds 1994 en is in deze rubriek nog niet aan bod gekomen. Zoals alle lokale Spaanse archiefijdschriften valt

het op door talrijke degelijke artikelen, die vaak het lokale belang overstijgen. *Tria* mag dan ook niet ontbreken in dit internationale tijdschriftenoverzicht.

Aflevering 8/9 (2001-2002) bevat drie bijdragen die ook voor de niet-Spaanse vakgenoot het lezen waard zijn. In *Tecnología para la digitalización de documentos de archivos* (p. 11-79) gaat Fernando de la Ossa in op technische aspecten van digitalisering van afbeeldingen door scanning, meer speciaal van foto's. In een 'Bijlage' (p. 75-79) wijst de auteur op de mogelijkheden die het internet kan bieden bij het verspreiden van gedigitaliseerde informatie. Archivarissen die met het oog op preservering archieven willen reproduceren kiezen momenteel bijna spontaan voor scanning en digitale opslag. Rafaela González Díaz wijst er in *Archivos y microfilm: la reproducción como conservación, la conservación de la reproducción* (p. 81-134) op dat de microfilm ook in het tijdperk van de digitale informatievoorziening helemaal nog niet heeft afgedaan. De voordelen van de microfilm zijn bekend: het is een stabiele drager, de opnamen kunnen gemakkelijk worden gereproduceerd, goede leesbaarheid is bij zorgvuldige en kwaliteitsvolle opnamen nooit een probleem, de microfilmtechnologie is door de ISO internationaal genormaliseerd en – last but not least – een opname op microfilm kan worden gedigitaliseerd. De microfilm is een betrouwbaar reproductiemedium voor het maken van veiligheidskopieën. Het artikel van González Díaz besteedt zowel aandacht aan de technische aspecten van de film als aan de opnameprocedure, aan de bewaringsvereisten en aan de kwaliteitscontrole van de gebruikskopie. In de 'Bijlage' (p. 122-125) volgt een opsomming van de voornaamste ISO-normen met betrekking tot micrografie en filmmateriaal. Ten slotte signaleren wij nog een bijdrage over de elektronische en digitale handtekening (Angel-José del Pino Ibáñez, *Firma electrónica y digital: Entidades de certificación*, p. 135-148). Het artikel zet in weinig woorden een voor niet-ingewijden erg technische materie helder uiteen.

In aflevering 10/11 (2003-2004) brengt Antonia Heredia Herrera met *Archivística hoy: tradición, novedad y desarrollo* (p. 103-120) een reflectie over de evolutie van de archivaliek en van het archiefwezen in de loop van de voorbije dertig jaar. Het is een goed leesbare tekst van een grote archiefdame, die als directrice van het Archivo General de Andalucía alom wordt gewaardeerd om haar inzet en haar vakkennis. Meer op de praktijk gericht is *Algunas cuestiones metodológicas sobre la identificación* (p. 191-214), waarin Joaquín Ramos Jiménez de aandacht vestigt op de studie van de archiefvormer en van diens activiteiten met het oog op de selectie ter bewaring van archiefbescheiden. De waardering (*evaluación*) van archiefvormers en van archief is in Spanje een vanzelfsprekende fase bij het voorbereidend werk voor archiefselectie. Het verplicht de archivaris om alle archiefbescheiden op kritische manier manier te evalueren en "in kaart te brengen".

Over archieven van speciale en specifieke gerechtelijke

archiefvormers die in het Archivo General de la Administración te Alcalá de Henares worden bewaard handelen Beatriz Contreras Gómes en Ana Laviña Rodríguez in *Las jurisdicciones especiales y las jurisdicciones especializadas* (nr. 10/11, p. 11-102). Zij brengen een overzicht van de vele gerechtelijke organismen die Spanje rijk is. Bij elke archiefvormende instelling worden zorgvuldig de bevoegdheden en de relevante wetgeving opgegeven.

Naast de geciteerde bijdragen "met een algemeen-archivistische draagwijdte" vindt de in Andalusische archieven geïnteresseerde lezer een aantal artikelen over archieven. *Los archivos de las cámaras oficiales de la propiedad urbana de Andalucía: un patrimonio por conocer* (Manuel Simó Rodríguez: nr. 8/9, p. 149-156) behandelt het archief van Andalusische verenigingen van eigenaars van in steden gelegen onroerend goed. *El archivo de la Fabrica de 'La Trinidad' de Sevilla* (Esperanza Martín Marcos: nr. 8/9, p. 157-185 - met archiefschema) stelt het helaas onvolledig bewaarde, maar uiterst interessante archief van een Sevillaanse glasfabriek voor. *Minas históricas: la jefatura provincial de minas del ministerio de industria en Sevilla* (Laura Pérez Vega, Soledad Caballero Rey en Immaculada Mora Rodríguez: nr. 10/11, p. 121-190 - met archiefschema en een indrukwekkende lijst van vóór 1900 in exploitatie zijnde Andalusische mijnen (p. 139-190) vraagt aandacht voor de informatie die talloze Andalusische mijnarchieven bevatten. Ten slotte presenteren José Antonio Sainz Varela en Gumersindo Bravo González het kathedraalarchief van Cádiz, dat sinds 9 mei 2000 in een volledig gerestaureerd en als archiefbewaarplaats ingericht historisch gebouw is ondergebracht (*El archivo de la catedral de Cádiz: nuevo edificio, nueva difusión*: nr. 10/11, p. 215-232). (Gustaaf Janssens).

